

управління культури і туризму обласної державної
адміністрації

обласна бібліотека для діт
ей

ім. А.П. Гайдара

відділ розвитку
дитячих бібліотек і маркет
ингу

*Діяльність бібліотек,
що обслуговували дитяче
населення області
у 2008 році*

інформаційно-аналітичний
огляд

м. Кіровоград

2009

З м і с т

Статистичний аналіз роботи бібліотек с.1

Пріоритетні напрями роботи бібліотек з користувачами дітьми

Патріотичне виховання. Краєзнавство.с. 3

Співпраця бібліотек з родинами користувачів
у відродженні сімейного читанняс.8

Екологічний напрям у роботі бібліотек.....с.9

Організація дозвілля користувачів.....с.11

Виявлення і розвиток творчих здібностей.....с.13

Соціальна підтримка дітей з обмеженими можливостями.....с.16

Формування інформаційної культури користувачів..... с.18

Перелік діаграм

1. Дані про бібліотеки Кіровоградської області, що обслуговували дітей

2. Вікові групи користувачів бібліотек за єдиною реєстраційною
картотекою

3. Порівняльна характеристика користувачів бібліотек
за 2006-2008 роки:

- дошкільники

- учні ЗОШ

4. Рух „фонду для дітей” у бібліотеках області:

- надходження документів

- вилучення документів

5. Кількісна характеристика надходження документів до „дитячих
фондів” бібліотек області

Статистичний аналіз роботи бібліотек

Бібліотека повинна розвиватися у відповідності зі змінами, які відбуваються в оточуючому нас світі. Без цього не можливо залишатися соціально значимими, надавати конкурентно спроможні послуги, зміцнювати свої позиції в умовах ринку. Що собою являють бібліотеки, які обслуговують дітей області сьогодні, їхні досягнення і проблеми ?

До послуг користувачів дітей області **30 бібліотек для дітей**, 27 дитячих відділів, а також міські, селищні, сільські бібліотеки (діаграма 1).

У бібліотеках для дітей працює 107 фахівців. З них, мають вищу і середню спеціальну освіту - 84%; великий стаж роботи: більше 20 років – 50 %; 10-20 років – 33 %. Разом з тим існує проблема притоку молодих спеціалістів. На жаль, відбулося скорочення у кадровому складі Світловодської РДБ – 2 працівники, по 1 працівнику у Онуфріївській РДБ, Глодоському дитячому відділі Новоукраїнського району та дитячому відділі філії № 3 Знам'янської МЦБС.

Поряд з цим, прийшли нові працівники у Бобринецьку РДБ, дитячі відділи Знам'янської МЦБС, Кіровоградського та Новоархангельського районів.

Бібліотекарі Рівнянської СДБ переведені на повні ставки. У Бобринецькій РДБ посаду завідуючої замінено на посаду директора бібліотеки.

Планові показники „користувачі” і „видача документів” перевиконані, відповідно, на 102% і 106%. Книгозбірнями області скористалося 118,1 тис. користувачів різних вікових груп, серед яких 13,5% від загальної кількості склали діти, які записалися до бібліотек вперше. Охоплено читанням 75,6% дитячого населення області. Найбільший відсоток користувачів це учні 5-9 і 1-4 класів, діти дошкільного віку (діаграма 2). Аналіз користувачів за віковими категоріями показав, що за останні 3 роки простежується динаміка росту користувачів дошкільного віку в 1,1 рази, і на таку ж кількість зменшення користувачів учнів шкіл (діаграма 3, 4).

Середні показники „видача документів” і „відвідування”, відповідно, склали 22,7 і 10,6 (діаграма 1).

Найважливішою **структурною складовою кожної бібліотеки є її документний фонд**. До послуг користувачів 2,5 мільйонний фонд. Показники „обертаності” і „забезпечення документами” по області збільшилися у порівнянні з 2007 р. до 1,1 та 21,1. Проводиться робота з поповнення і збереження фондів. (Діаграма 4) У 2008 р., бібліотеки, які обслуговують користувачів дітей, у середньому, отримали 0,3 видання на одного користувача. Дещо більші надходження мають бібліотеки для дітей - 2,8 книги. Єдиним джерелом надходження книг для багатьох книгозбірень залишаються обмінні фонди обласних бібліотек. Не краща ситуація з забезпеченням періодичними виданнями для дітей, зокрема, у сільських бібліотеках: у середньому 1 прим. на бібліотеку. У Долинському, Добровеличківському, Петрівському, деяких інших районах вони її зовсім не отримують. Вибуття переважає надходження у 2,4 рази. Поряд з цим, у фондах, зокрема сільських бібліотек, багато застарілої літератури. Зберігається висока забезпеченість документами,

від 44,7 до 54,9 у сільських бібліотеках Бобринецького, Маловисківського, Новоархангельського, Новгородківського, Олександрівського, Світловодського районів. Детально із порівняльною характеристикою надходжень до окремих бібліотек знайомить Діаграма 5.

Одним із стратегічних напрямів розвитку бібліотек залишається запровадження у практику роботи нових інформаційних технологій (діаграма 1).

Бібліотеки для дітей багато працюють над цим питанням. У 2008 році, за кошти спонсорів та від платних послуг 6 Р/М/ДБ поповнилися комп'ютерною технікою; Світловодська Державна комунальна МДБ встановила факс. На сьогодні, 14 Р/М/ДБ мають комп'ютери, 19 – копіювально-розмножувальну техніку; 6 – підключення до мережі Інтернет; створено 10 робочих місць для користувачів.

Бібліотеки цю техніку широко використовують. Створюють вебліографічні списки, проводять віртуальні подорожі, допомагають у знаходженні потрібного матеріалу за шкільною програмою (Бобринецька, Долинська, Олександрівська РДБ, Кіровоградська районна бібліотека для дорослих і дітей, МДБ Кіровоградської МЦБС, Олександрійська ЦМДБ). Підключення до мережі Інтернет дає можливість виходити на сайти періодичних видань, у т. ч., професійної періодики, яка за браком коштів, у дитячих бібліотеках, практично відсутня. Книгозбірнями видається різноманітна друкована продукція: буклети, запрошення, дайджести, рекомендаційні/інформаційні/ списки, програми заходів тощо. Окремі матеріали представляють на електронних носіях. У звітному році підготовлено 392 різноманітних матеріала.

Наявність комп'ютерної техніки дала можливість розширити репертуар бібліотечних послуг, у т.ч. платних. З цього джерела, до спеціального фонду бібліотек для дітей, надійшло у 2008 р. 43,2 тис. грн., що у 1,2 рази більше 2007 р. Найбільша кількість надходжень від платних послуг серед РДБ (від 1,5 до 2,8 тис. грн.) у Бобринецькій, Гайворонській, Долинській, Олександрівській, Онуфріївській, Петрівській; МДБ (від 2,0 до 9,0 тис. грн.) у філіях № 11,12,19 Кіровоградської МЦБС, ЦДБ Олександрійської МЦБС, МДБ (філії №8) Світловодської МЦБС. Кошти використані на придбання: книг - 23,6%; періодичних видань - 29,6%; комп'ютерної техніки та її обслуговування - 31,7%. Але не всім бібліотекам напрацьовані кошти вдається використати саме на придбання документного фонду. Наприклад, Новгородківською РДБ зароблено 1,2 тис грн., але на поповнення фонду використано лише 100 грн.; МДБ м. Кіровограда отримали 9,4 тис. грн., але не змогли ними скористатися і залишилися без періодики у I кварталі 2009 року.

Р/М/ДБ – методичні центри бібліотек свого регіону. Ними здійснено 292 виїзди; проведено 311 різних форм навчання.

Свою роботу бібліотечні працівники широко висвітлюють у ЗМІ. Оpubліковано в пресі, прозвучало на радіо і по телебаченню 607 матеріалів.

Лідерами в організації обслуговування юних користувачів, популяризації книги серед дітей є Олександрійська та Кіровоградська ЦМДБ, Новоархангельська, Олександрівська, Петрівська РДБ. Творчо працюють колективи Вільшанської, Гайворонської, Голованівської, Долинської, Новгородківської, Новоукраїнської РДБ, дитячого відділу Олександрійської ЦРБ та інші.

У 2009 році пропонуємо звернути увагу на вирішення наступних питань:

у популяризації бібліотечної книги використовувати можливості комп'ютерної техніки;

кошти від платних послуг спрямовувати на придбання книг і періодики для дітей, особливо у сільських бібліотеках;

керівникам Р/М/ДБ тримати на контролі забезпечення своїх закладів комп'ютерною технікою;

здійснювати контроль за роботою з документним фондом у сільських бібліотеках; проводити його вивчення з метою вилучення застарілої літератури;

сприяти безперервній професійній освіті бібліотечних фахівців підвідомчих книгозбірень; урізноманітнювати форми і методи навчання; здійснювати контроль за впровадженням ними наданих рекомендацій.

Пріоритетні напрями роботи бібліотек з користувачами дітьми

Патріотичне виховання. Краєзнавство.

Одним із головних напрямів діяльності бібліотечних працівників області є популяризація історії рідного краю, його традицій, культурних цінностей. Серед ефективних форм роботи, які використовують у роботі: краєзнавчі дні, зустрічі з відомими людьми краю, вченими, краєзнавцями, засідання клубів та об'єднань за інтересами, уроки пам'яті, екскурсії.

Гайворонська РДБ працює за цільовою комплексною програмою: „До рідних місць душею прикипаєш”. Щоб краще познайомити користувачів зі своєю малою Батьківщиною, бібліотекар організовує для користувачів за програмою екскурсії до краєзнавчого музею міста, де представлені цікаві експонати, твори самодіяльних художників, відтворена українська хата з її побутом. Любов до рідної землі діти відтворюють у своїх малюнках. Окремі роботи демонструвалися на конкурсі малюнків „Краса рідної землі”, що проходив у рамках четвертого районного конкурсу образотворчого мистецтва ім. М.Ф. Жидельова. Цікаво пройшов День інформації „Видатні земляки – мої сучасники”. На краєзнавчій годині „Літературна Гайворонщина” користувачі познайомились з творчістю письменників та поетів краю. У бібліотеці була організована книжкова виставка: „Скарби Прибужжя”. Особлива увага на ній приділялася останній книзі К. Лесьєва-Леся: „На зламі осені й зими”, яка вже

вийшла після смерті поета. А щоб доповнити цей матеріал, діти з бібліотекарем відвідали краєзнавчий музей, де ознайомились з авторською виставкою Г. Пилипишина, творами самодіяльних художників Н. Шевчук: „У барвах виспіваю душу” і М. Яровенка „Краса відтворена пензлем”. Під час Дня інформації „Світ запорозький та його цінності”, читачі дізнались про життя козаків на Січі, про зимівник козаків у селі Хащувате, шляхи козацьких військ, які проходили по Гайворонщині під проводом Івана Богуна, Івана Сірка. У Вікненській філії № 6 цього району проведена літературна подорож „Україна мій рідний край”. Вона розпочалася зі столиці України. Бібліотекарка розповіла про заснування Києва, діти ділились враженнями від перебування у місті. Далі маршрут подорожі проліг містами України, про кожне з яких наводилися цікаві факти. Завершилась мандрівка у рідному селі. Долинівська філія № 8 провела краєзнавчий урок „Моє рідне село”, де звучала розповідь про історію села, його кращих людей, поезія письменника-земляка Л. Народового. На виставці „Краса своїми руками” діти переглянули роботи самодіяльної художниці Н. Шевчук та вишиванки односельчанок. У Казавчинській філії № 11, на уроці краєзнавства „Моє рідне село – доброти і любові криниця”, користувачі знайомилися з книгою місцевої вчительки Г. Анікової „Казавчин – моя колиска і надія”, матеріалами книжкової виставки „Моє село – колиска світанкова”, розповідали легенди, вірші про край.

Змістовні заходи краєзнавчої тематики відбулися у бібліотеках *Голованіського району*. Свято родини, краєзнавчу годину „Історії подих живий”, зустріч з письменником-земляком В. Гараніним провела Троянська СБ. Користувачі Роздільської СБ стали учасниками поетичної години „Краса докільля і поетичне слово”, на якій звучали твори поетів Кіровоградщини; вірші, запрошеної на захід, місцевої поетеси К. Ліщинської, присвячені рідному селу; взяли участь у конкурсі „Мій улюблений вірш про край”. Бібліотекарка Олександрівської СБ на урок доброти „Будьмо щедрі серцем і душею” запросила одиноких жителів села. Діти читали їм вірші, співали пісні, вручили дарунки, виготовлені власними руками.

Більше трьох років бібліотеки *Компаніївської РЦБС* працюють за цільовою комплексною програмою „Мій край – моя земля”. В бібліотеках сформований краєзнавчий фонд. Створені і діють краєзнавчі куточки „Багатство і слава краю”, „Мій край – колиска слова і зерна” тощо. Бібліотечні працівники збирають: краєзнавчі документи, добірки матеріалів про місцевих поетів, працюють над створенням історії бібліотек, сіл, надають користувачам документальні джерела та інформацію з історії, культури та сучасного життя регіону. Закріпити знання про рідний край допомагають масові заходи, які проводяться бібліотеками спільно з навчальними закладами, місцевими краєзнавцями, музеями. У бібліотеках оформлені альбоми: „Кращі люди мого села”, „Історія Компаніївщини”, „Історія села”, „Письменники-земляки”; виготовлено буклети: „Чисті плеса творчості Віктора Близнеця”, „Наш земляк – Віктор Близнець”, анотований

рекомендаційний покажчик „Із степів полинових...”, інформаційний список краєзнавчої літератури „Кіровоградщина – перлина степу”, рекомендаційний список літератури „Відродимо село – відродимо державу”. Зібраний і систематизований історико-краєзнавчий матеріал населених пунктів району використовується під час уроків народознавства.

Бібліотекарі *Новгородківської РЦБС*, спільно з читачами, збирали відомості про свою малу батьківщину і популяризували їх таким чином, щоб викликати інтерес в однолітків до краєзнавчої літератури. У Верблюзькій філії № 2 оформлено краєзнавчий куточок „Сторона барвінкова, де я народився”. Цікаво й змістовно пройшов день краєзнавства „У степах моє рідне село”. Дітям було дано завдання зібрати спогади старожилів села і відтворити його історію за допомогою розповідей земляків, фотографій з сімейного альбому; за сторінками періодичних видань дізнатись про видатних, талановитих людей села. Під час заходу художник-земляк В. Рябовол показав дітям перші навички професійного малювання, чим викликав їхнє захоплення.

Вільшанська РДБ співпрацює з районним Україно-Болгарським історичним музеєм. Спільно проведено свято болгарської мови „Звучи болгарська мова на Вільшанській землі”, на якому лунали вірші та пісні болгарською мовою у виконанні членів клубу „Другарче”, що вже не один рік успішно працює на базі бібліотеки. Сподобалась присутнім вікторина про історію Болгарії. Також, кожен мав змогу переглянути найкращі зразки болгарської літератури з виставки. У 2008 році район відзначив 85-річчя від дня свого заснування. До цього свята, в кожній бібліотеці, були оформлені стенди та куточки, де зібрані матеріали про історію села, працівників сільського господарства, ветеранів війни та праці, видатних людей. До 70-річчя утворення Кіровоградської області, у РДБ оформлено книжкову експозицію „Кіровоградщина: історія і сучасність”, окремий розділ якої присвячений „85 річчю Вільшанського району”, де представлено тематичні папки-дос'є про район, історію сіл Вільшанщини; відбувся усний журнал „Я живу на землі Кіровоградській”. Щорічно, в селах району, бібліотеки, разом з клубами, проводять тематичні вечори до Дня села „Село моє, ти для мене єдине” (Котовська СБ), „Моє рідне село” (Березовобалківська СБ) та інші. На ці вечори запрошуються голови сільських рад, депутати.

З метою вшанування пам'яті жертв нацизму, в *Долинській РДБ* оформили книжкову виставку „Судилося вижити” та провели годину пам'яті „Злочини фашистів”. Під час підготовки заходу зібрано банк даних та спогади очевидців, що були примусово вивезені до Німеччини. Проведено бесіду по книзі голови Міжнародного руху колишніх малолітніх в'язнів фашистських концтаборів Володимира Литвина „Ешелони в пекло”. Різноманітні заходи відбулися, в рамках святкування 85-річчя утворення Долинського району та 135-річчя з початку поселення міста Долинська, 70-річчя утворення Кіровоградської області: краєзнавча мандрівка „Замріяний куточок України”, літературний день „Долинська горда й величава, моє ти

місто степове”, презентація книги В. Антоненка „Місто моє степове: Спогади і роздуми...”.

Пробуджуючи у читачів інтерес до краєзнавчої літератури, минулого і сучасного життя Кіровоградщини, *Кіровоградська ЦМДБ* організувала виставку-мандрівку „Неповторні чари рідної землі” та провела історико-краєзнавчу вікторину „Шевченко і наш край” і заочну мандрівку „Їх імена на карті міста”. До Дня Перемоги, вже п’ятий рік поспіль, традиційно проводять акцію „Пам’ять, повага та шана”, в ході якої бібліотекарі і користувачі відвідують ветеранів мікрорайону на дому з невеликою концертною програмою, дарують квіти.

Користувачі діти *Олександрійської міської ЦБС* мають можливість використовувати матеріали краєзнавчого характеру, розміщені на веб-сайті. Зокрема, розділ „Наше місто” містить сторінки: „Історична довідка”, „Заклади освіти міста”, „Заклади культури міста”, „Бібліотеки міста”, „Краєзнавство”, „Краєзнавці”, „Література рідного краю”. З краєзнавцями міста укладено угоди про співпрацю. У бібліотеках проводяться різноманітні заходи: краєзнавча година присвячена Дню міста „Рідний край кохати – в поезії прославляти”; зустрічі з поетесами Н. Холоденко, Г. Буйлук-Самійло. Цікавим і пізнавальним було свято з нагоди 70-річчя утворення Кіровоградської області „Край, де ми живемо...”, яке проводилось бібліотекарями спільно з членами клубу „Оберіг”.

У бібліотеках *Олександрійської РЦБС* відбулися презентації книг священника, етнографа, краєзнавця В.Никифорова „Очерки Александрійского уезда Херсонской губернии” та Ф.Мержанова „Александрия до Октябрьской революции 1896-1913 гг.”. У дитячому відділі Новопразької філії літературно-краєзнавча година „Пізнаємо рідний край” відбулася за участю краєзнавця Ф. Плотніра, місцевих поетів В.Гончар, В. Черногор, В. Халявко.

З метою популяризації літератури краєзнавчого спрямування *Олександрівська РДБ* видала рекомендаційний анотований покажчик літератури „Письменники рідного краю – дітям”, рекомендаційні ановані списки літератури „Золоті причали Світлани Барабаш” та „Письменник-земляк Петро Куценко – дітям”.

Окремі бібліотеки *Світловодської РЦБС* працюють за цільовими комплексними програмами з краєзнавства: „Краєзнавчими сходінками” (Великоскелівська СБ), „Пізнай свій край і в ньому себе” (Калантаївська, Іванівська, Миронівська, Великоандрусівська СБ). Серед ефективних форм популяризації літератури про край – краєзнавчі читання, екскурсії, зустрічі з відомими людьми краю.

У *Світловодській ДК МДБ* відбулися зустрічі: „Я пишу для вас, діти” за участю місцевої письменниці Н.М.Майстренко; з поетом-земляком Костем Оверченком, який мешкає в Латвії, але не втрачає зв’язків зі своєю малою батьківщиною. Поет читав вірші, розповідав про своє життя, плани на майбутнє. *Світловодською МДБ (філія № 8,)* до Дня міста, підготовлено виставку-панораму „Світловодськ, немов перлина, в Наддніпрянській Україні”, годину інформації „Ці козацькі землі заселились здавна”. Дню визволення краю присвячені: урок

історичної пам'яті „...У вогні палала рідна Україна”, історична година „Шляхами визволення України”.

Ульяновською РДБ, спільно з районним історичним музеєм, до Дня Перемоги, проведено урок історії „Наша область і район у роки війни”. Урок мужності „Ніхто не забутий, ніщо не забуте” бібліотекарка Лозуватської філії провела у сільському краєзнавчому музеї, де частина експозиції присвячена Герою Радянського Союзу А. Маніті, односельчанину, який повторив подвиг О.Матросова.

Значна увага бібліотеками області була приділена висвітленню подій **1932-1933 рр. на Україні**. До Дня пам'яті жертв голодомору та політичних репресій у *Кіровоградській районній бібліотеці* для дорослих і дітей відбулася презентація книги В. Доценка „Вихід: Дума про голод”. На заході також були представлені матеріали свідчень очевидців тих років, зібрані сільськими бібліотекарями; малюнки юних „Голод очима дітей”. Усі бажаючі мали змогу переглянути експонати виставки „Ми звинувачуємо! Голодомор 1932-1933 років – геноцид українського народу”, де експонувалися електронні версії плакатів, наданих інститутом національної пам'яті та документи з фонду бібліотеки.

У бібліотеках *Олександрійської РЦБС* проходили заходи, які можна об'єднати під однією назвою „Велика трагедія 30-х років”. Бібліотечні працівники збирали свідчення очевидців тих жахливих років.

День інформації „Я забути того не вправі” проводився в *Олександрійській ЦМДБ*. У його програмі: вечір-реквієм „У той рік замірили зозулі”; презентація віртуальної тематичної закладки „Із забуття – в безсмертя”; віртуальний урок „У пам'ять про скорботний тридцять третій”; огляд сайтів „І плачуть свічки пам'яті...” та ознайомлення зі списком корисних Інтернет-адрес „Уроки історії: Голодомор 1932-1933 років”

У *Дереївській СБ Онуфріївської РЦБС* проведено урок-репортаж „Безкровна війна – 33”. У процесі підготовки уроку бібліотекар, разом з учнями місцевої школи, відвідали близько 30 дворів і спілкувалися з очевидцями, які пережили голод. Онуфріївщина долучилася до Всеукраїнської акції-реквієму „Засвіти свічку!” із вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років.

У кожній сільській бібліотеці *Світловодського району* відбулися презентації пересувної виставки „Обличчя голодомору” Захарівського районного краєзнавчого музею.

Світловодська МДБ (філія №8) провела урок-реквієм за романом В.Барки „Жовтий князь” з показом відеофільму, наданого краєзнавчим музеєм та почули коментарі до нього, від працівника музею, про ці події на Кіровоградщині.

В усіх бібліотеках *Ульяновської РЦБС* проведені години пам'яті „Ці непрості страшні тридцять роки”. Бібліотечні працівники збирали і записували спогади очевидців, оформили папки з матеріалами про ці події. Низка заходів відбулася і в інших бібліотеках для дітей.

Широко відзначалося на Кіровоградщині **90-річчя від дня народження видатного педагога В. О. Сухомлинського**. Зокрема, у

Новоукраїнській РДБ проведено „Подорож до сонячної долини з Василем Сухомлинським”. Мандруючи до „Сонячної долини” на „Вогнегривому конику”, діти побували на зупинках: „Острів праці”, „Море доброти”, „Океан співчуття”, „Озеро краси”. На останній зупинці „Сонячна долина” діти спробували себе в ролі письменника, створюючи казку, оповідання, вірш. На закінчення подорожі кожен учасник отримав „Мудрі поради В.О.Сухомлинського”. Проведена презентація книжкової виставки „Учитель добра і краси”.

В *Онуфріївському районі* було оголошено місячник вшанування пам'яті видатного земляка. Пависька філія № 1 працює за цільовою комплексною програмою „Творець людських душ”. Для користувачів дітей відбулися: презентація книги В.О.Сухомлинського „Вогнегривий коник”, бесіда „Добротворець зі Школи радості”, урок ввічливості „Планета Світла і Добра”, подорож сторінками книги „Казки Школи під Голубим Небом” та вікторина „Герої казок В. Сухомлинського”. Під враженням від казок В.О.Сухомлинського маленькі користувачі бібліотеки створювали казкові композиції про рідне селище та його краєвиди.

Працівниками *Петрівської РДБ* оформлена книжкова виставка „Учитель краси і добра”, проведена година спілкування „стежками любові і добра”. До цього заходу діти готувалися заздалегідь, був оголошений конкурс на кращий малюнок до казок В. Сухомлинського. Діти почули розповідь про славетного земляка, згадали улюблені казки та інсценізували їх.

Співпраця бібліотек з родинами користувачів у відродженні сімейного читання

Гайворонська РДБ спільно зі школою провела сімейне свято „З книгою в колі сім'ї”. Батьки були присутні не тільки як глядачі, а й як його учасники. Кожна сім'я підготувала виступи в різних жанрах, але головне місце було відведено книзі. Родини робили інсценівки казок „Теремок”, В.Сухомлинського „Сильніше за силу”. Бібліотекарка провела конкурс „Ерудит”, де були запитання для батьків і дітей, ознайомила з книжковою виставкою „Улюблені книги вашої дитини”.

Уже традиційними стали у *Компаніївській РЦБС* такі заходи, як Дні сімейного відпочинку „Шануй батька і неньку” (Зеленівська СБ), „У середу ввечері” (Роздольська СБ), „Вінець творіння – сім'я” (Живанівська СБ), пізнавально-розважальний конкурс „Міцна родина” (Червонослобідська СБ). Під час родинного свята „Наша родина” (Софіївська СБ) бібліотекарка пропонувала юним читачам поділитись цікавою розповіддю, історією з життя своєї родини у міні творах „З розповідей бабусі”, „Коли батьки були маленькими”, „Історія моєї сім'ї”. У РДБ пройшло свято матері „Люба матуся, я до неї серцем пригорнуся”. Під час розважальної програми, учасники змагалися в конкурсах: на кращий „Міні твір про маму”, „Дарунок мамі” (саморобки з природного матеріалу), „Впізнай мамин голос”, „Намалюй портрет своєї мами”, „Улюблена страва мами”.

Клуб сімейного читання *дитячого відділу Маловисківської ЦРБ*, упродовж декількох років, продовжує збирати на свої засідання читацькі родини. Заслуговують на увагу і заходи бібліотек цього району: свято „Берегині роду” відбулося в Оникіївській СБ; вечір-зустріч з багатодітними сім'ями „Жіноча доля – серце матері” – в Мануйлівській СБ та інші.

Новгородківська РДБ, спільно з РЦСССДМ, управлінням юстиції, для матерів із багатодітних сімей, сімей будинку дитячого типу провели годину поезії „Мати наша, як сонечко ясне”; розважальну програму „Моя мама найкраща” та „Казка в гості завітала”. Мамаи були запрошені до участі у бесіді за круглим столом „Що може зробити сім'я”, прослухали інформацію „Правові аспекти багатодітної сім'ї”, взяли участь в анкетуванні „Чи довіряєте ви своїм дітям?”. Під час заходу мами ділилися секретами виховання дітей. А на літературно-музичному святі „Мати ніжна моя! Образ твій неповторний”, до Дня Матері, звучали поетичні рядки Б. Олійника, М. Луківа, Н. Гнатюка, Д. Павличка, лунали ліричні пісні у виконанні працівників районного будинку культури.

Вже не перший рік *Новоукраїнська РДБ*, під час Тижня дитячого читання, проводить родинні зустрічі, на які запрошуються найактивніші читачі бібліотеки разом зі своїми родинами. Цікаво пройшло родинне свято „У нашій родині – книга господиня”. Молодші учасники свята розповіли про свою родину, про улюблену книгу родини, яку б вони могли взяти на безлюдний острів. Батьки взяли участь у запропонованих їм тестах „Чи знаєте ви свою дитину?”, підготували рекламу улюбленої книги, яку представили на „Рекламній паузі”; взяли участь у конкурсах: „Від приказки до казки”, де спробували поєднати відомі казки з прислів'ями; „Намалюю – відгадай”, де співали веселі пісні, які старанно малювали діти. Під час Тижня проведено виставку-презентацію „Таланти дитини – родзинки родини”, де були представлені родинні роботи вишивок, макраме, вироби з бісеру, серветки.

„Родина, як зірка єдина” – під такою назвою в малій залі районного Будинку культури відбулося свято, яке організували *Онуфріївська РДБ* спільно з ЦРБ, школою естетичного виховання та районним центром соціальних служб у справах сім'ї, дітей та молоді. На свято були запрошені 8 багатодітних та прийомних сімей з населених пунктів району. Святковості заходу додали виступи учнів школи естетичного виховання. Діти взяли участь у конкурсах, вікторинах, іграх. На згадку про свято вони отримали пам'ятні сувеніри від РЦСССДМ.

Екологічний напрям у роботі бібліотек.

У *Вільшанській РДБ* відбулася розважально-пізнавальна гра „Людина і природа”. Учасники команд „Флора” і „Фауна” брали участь у геймах: „Вальс квітів”, „Заморочки із бочки”, „Далі, далі...”. Переможці та учасники відзначені призами та пам'ятними сувенірами.

Працівники *Долинської РДБ* провели літературну гру-подорож „Сторінками Червоної книги”, віртуальну інформаційну годину „Дії людини наближають світ до катастрофи”. Молодші користувачі побували на дитячому ранку „Чотири лапи, гарний нюх; собака – мій найкращий друг”, літературній годині „Ніколи не зробимо шкоди ми пташці у рідному краю”. Антонівська СБ разом із сільським клубом організували клуб за інтересами „Природолюб”, у рамках засідань якого проведено масові заходи: диспут „Планета у нас одна”, дитячий ранок „Земле, живи і розквітай”, конкурс „Що ми знаємо про хвойні дерева?”. Разом з дітьми організатори саджали квіти, дерева, кущі; діти склали розповіді про квіти своєї місцевості.

У бібліотеках *Кіровоградського району* щорічно проводять Декади охорони природи, Дні екології. Презентація ідей „Чисте довкілля” провела ЦРБ. Учасники заходу пропонували ідеї, які б допомогли поліпшити навколишнє середовище сіл, де вони живуть. Новоолександрівська СБ, під час проведення Декади охорони природи „Ми люди, поки є природа”, запропонувала користувачам взяти участь у брейн-ринзі „Світ неповторний і чудесний”, літературній мандрівці „Тварини – частина живої природи”, інтелектуальній грі „Вчіться бачити красу” тощо.

Рівнянська сільська дитяча бібліотека Новоукраїнського району провела літературну гру „Зелений експрес”. А допомогла провести гру виставка-подорож „У світ природи – з душею і любов’ю”. Пропуском на захід стали прочитані книги про природу, тварин, птахів. Діти представили малюнки на тему: „Мій улюблений куточок природи”, „Моя улюблена пора року”, вірші про природу, приказки, прислів’я, загадки. Вирушаючи у подорож на „ Зеленому експресі”, учасники гри побували на зупинках: „Ліси”, „Луки”, „Озера”.

Активну роль в екологічній роботі Олександрійської ЦМДБ відіграє літературно-ігрова студія „Дивограй”. Поєднання літератури, музики, гри і театралізації надає емоційного забарвлення всім заходам. „Пригоди Вовчика Васечкіна в тридев’ятому царстві”, „Жаба-царівна” – ці вистави завжди користуються великою популярністю у глядачів.

На весні, разом із членами клубу „Домовичок”, бібліотекарка Любомирської СБ *Олександрівського району* провела акцію „Там де бере початок Тясмин”. Подорожуючи до місця, де „народжується” річка, діти послушали легенду, яка переказується бабусями про „білу криницю”, прибрали біля цього місця. У бібліотеці зібрано матеріал про історичні дослідження річки Тясмин.

З метою бережливого ставлення до навколишнього середовища в книгозбірнях *Ульяновської РЦБС* проведено: екологічну подорож „Цілющі скарби рідного краю” (РДБ, СБ); літературну гру-вікторину „Чи знаємо ми флору і фауну Ульяновщини?” (СБ). У Луполовській і К-Олександрівській СБ створені клуби „Юні охоронці природи”. Діти дбають про чистоту води, вулиць, садиб. Спільно бібліотека зі школою проводять рейди „Вода – джерело життя людського”, „Що ми залишаємо своїм нащадкам”.

Організація дозвілля користувачів

У рамках обласної „Програми відпочинку та оздоровлення дітей” працівники бібліотек області запропонували дітям різноманітні ігрові програми. Так, працівники *Вільшанській РДБ* для школярів, що відпочивали у літньому таборі „Ромашка”, провели „Свято щасливих сердець”, на якому були лицарський турнір, ігри, розваги. Програма свята включала конкурс малюнку на асфальті „Світ дитячими очима”, на якому маленькі вільшанці вимальовували різнокольоровою крейдою справжні шедеври мистецтва. Ніхто не залишився без подарунків, які закупила бібліотека для дітей.

Бібліотекарі *Гайворонської РДБ* проводили масові заходи в пришкільних таборах відпочинку та в таборі „Чайка”. Для першокласників відбулася подорож біля виставки „Веселе місто Алфавіт”, де діти пройшлися „провулками кмітливих”, „проспектом першої книжки”, побували на „галявині усмішок”, у „книжковому зоопарку”. На заході „Літні розваги” діти виготовляли саморобки з природного матеріалу. Учасники інформаційної години „Цілющі скарби рідного краю” познайомилися з легендою виникнення цілющого джерела „Іванкова криниця” на Гайворонщині, з рослинами, які ростуть на її території, їх властивостями. Одне із засідань гуртка „Ерудит” було присвячене темі: „Світ моїх захоплень”, на яке запросили батьків та вчителів. Гуртківці представили реферати, які підготували про своє хобі – поезію, музику, танці, читання книг, збирання лікарських рослин, рукоділля; була організована книжкова виставка дитячих саморобок.

До Міжнародного дня захисту дітей бібліотекарі *Голованіської РДБ* провели конкурсно-розважальну програму „Сяйте усмішки сонцем зігріті” з вікторинами „Казкові оголошення”, „Відгадай героя”, „Пісні улюблених мультиків”; конкурсами „Найкращий художник, співак, казкар”; іграми „Найуважніший”, „Загадкова скринька”; подарунками та призами від ЦСССДМ.

Великий резонанс у читачів *Кіровоградської ЦМДБ* викликала така форма роботи, як „відкритий мікрофон” „Книга з автографом”. Поспілкуватися з земляком, членом Національної Спілки письменників України Анатолієм Чернишем прийшли не тільки діти, а й батьки та вчителі. Інтерес присутніх до творчості поета вилився у цікаві запитання: перше дитяче кохання, чи відомі його вірші за кордоном, найбільш яскравий спогад з дитинства. Найактивніші учасники зустрічі отримали від автора, в подарунок, книгу з автографом. До Міжнародного дня захисту дітей для юних жителів мікрорайону провели шоу „Скарби дитинства”: концерт юних талантів „Крок до зірок”; конкурс малюнку на асфальті „Планета мрій”; вікторину „Знай свої права”; лялькову виставу „Бременські музиканти”; спортивні змагання „Ловкі та спритні”. Всі учасники отримали вітальні листівки та цукерки, а переможці конкурсів – призи.

Робота на час шкільних канікул бібліотеками *Компаніївської РЦБС* будувалась за окремими планами. Бібліотекарі проводили різноманітні

форми роботи: літературні подорожі „Літо казками мандрує”, конкурсно-розважальне шоу „До нас завітала казка” (Живанівська філія), літературне лото „Літо – пора відпочинку” (Роздольська філія), „Вміємо, можемо, знаємо” (Софіївська філія), свято-конкурс „Віддамо цей світ дітям” (Сасівська філія), де читачі мали змогу показати свої здібності в інтелектуальних конкурсах, конкурсах малюнків і декоративних саморобок. На творчій годині „Літо – пора творча” (Лозоватська філія), учні проявляли свою творчість у поезії, малюнках, саморобках. Під час канікул РДБ тісно співпрацювала з дитячим оздоровчим табором „Веселка”, що діяв при школі. Діти відвідали ряд цікавих масових заходів у бібліотеці: загадковий калейдоскоп „Ходить літо цілим світом”; мандрівку „Чарівними стежками”, де користувачі молодшого шкільного віку мандрували улюбленими сторінками книг, долаючи перешкоди і зупиняючись на відпочинок. Перешкодами були літературні вікторини та тести. А відпочинком – перегляд казкової вистави „Ріпка” членів гуртка „Книга і лялька”. Усі бажаючі мали змогу познайомитися з виставкою творчих робіт на тему: „І ляльки оживають”, де були представлені експонати улюблених іграшок – літературних героїв, зроблених користувачами. Бібліотекарі знайшли про кожну іграшку цікаві матеріали в книгах, журналах і доповнили ними експозицію. На літературному вернісажі „Мій улюблений літературний герой” читачі показували свої малюнки про улюблених героїв, а присутні повинні були відгадати назву книги та ім'я героя. Для того, щоб отримати найбільший бал, потрібно було продекламувати уривок з казки чи оповідання. Насамкінець, був визначений найкращий читач бібліотеки, який і отримав диплом та приз.

Діти села *Петрокорбівки Новгородківського району* свій вільний час проводять саме в бібліотеці. Тут відбуваються різноманітні конкурси „Відкрий у собі талант”, „Я хочу вам розповісти” (по виготовленню саморобок з паперу, і особливо з природного матеріалу). Матеріалами для саморобок є пластилін, фарби, олівці, живі та сухі квіти, листя, жолуді, каштани. По закінченню виготовлення виробу діти доповнюють його віршем або піснею. Вироби дітей з Петрокорбівки прикрашають зали не лише сільської бібліотеки, а й районної бібліотеки для дітей. Користувачі-діти даної бібліотеки ведуть пошукову роботу - збирають пісні, які притаманні даній місцевості. Запрошують на свої заходи бабусь і разом співають, танцюють, читають гумор. При РДБ діє гурток „Юні друзі бібліотеки”. Своїми талановитими пальчиками гуртківці виготовляють вироби з природного матеріалу, які радують око кожного відвідувача бібліотеки. Для членів гуртка „Юні друзі бібліотеки” та клубу за інтересами „Рушничок” працівники РДБ, спільно з вихованцями театрального класу дитячої школи мистецтв, провели дитячий ранок „Ходить світом Миколай”. Учасники взяли участь у конкурсно-розважальному шоу „Зимова круговерть” і ,звичайно ж, отримали солодощі від святого Миколая.

У *Новоархангельській РДБ* проведено ряд заходів приурочених до Міжнародного дня захисту дітей. Зокрема, розважальна гра „Чарівний світ казок” (спільно з БДЮТ); виставка дитячих робіт „Світ моїх

захоплень” та книжкова виставка „Дітям землі посміхається сонечко”, де були представлені кращі дитячі твори, вірші, малюнки, оповідання.

Олександрівська РДБ організувала конкурс робіт дітей „Фантазерів руки вмілі витворять красу доквілля”. У Міжнародний день захисту дітей, під час проведення дитячого ранку „Сьогодні свято всіх малят”, кращі роботи були відзначені призами. Окрім того, протягом шкільних канікул, з дітьми, які перебували в оздоровчих таборах при школах і таборі відпочинку „Жовтень”, працівники бібліотеки проводили різноманітні заходи: інтелектуальні ігри „Слабка ланка”, „Хто найсильніший”, „Поле чудес”, годину поезії „Поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі”. У Любомирській СБ проходила виставка дитячого малюнку „Світ дитинства”, кращі роботи з якої представлені на районній виставці, де були відзначені дипломами і подарунками.

Петрівська РДБ під час літніх канікул провела: презентацію книжкової виставки „Влітку без книг – нізащо”; лялькову виставу „Чарівна галявина”; конкурс „Міс Україночка”; гру мандрівку „Ми веселі туристи”, під час якої діти, разом з бібліотекарем та жабкою Жанею, здійснили уявну мандрівку у ліс, до річки тощо.

Олександрійська ЦМДБ розробила цикл літературних канікул у літніх оздоровчих таборах під назвою „Літня читацька кругосвітка”. Діти з літніх таборів шкіл міста „Сонячні промінчики”, „Чорний кіт” та оздоровчого табору дитячої лікарні відвідали заходи: кінокалейдоскоп „Запрошує країна Мультляндія”; гру-подорож „Перемога добра над злом”; лялькові вистави тощо. У рамках циклу „Тисяча книг і одне літо” цікаво і захоплююче пройшли: ігрова програма „Інтелектуальна ігротека”; конкурс малюнків „Мій улюблений герой”; літературний круїз „Подорож книжковими морями”.

До Дня захисту дітей *дитячим відділом Олександрійської ЦРБ* організовано ряд заходів на тему: „Наповнимо Всесвіт радістю, щастям та добрими справами” з різноманітними конкурсами, іграми, вікторинами. Діти брали участь в розважально-ігрових програмах, конкурсах малюнків на асфальті „Все починається з дитинства”, „Яке це щастя в світі жити”. Для вихованців Новопраської школи-інтернат підготували і провели театралізоване дійство з іграми та конкурсами „Хай щастю дитини не буде кінця!” за спонсорської підтримки Олександрійської райдержадміністрації та центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді.

Виявлення і розвиток творчих здібностей

Чимала увага приділяється розвитку творчих здібностей дітей. У *Вільшанській РДБ* постійно експонуються виставки робіт учнів дитячої школи мистецтв, виставка малюнків „Україно, любове моя...”. Багато років, на базі РДБ працює клуб „У світі Прекрасного”. На засіданнях діти знайомляться з українським та зарубіжним мистецтвом, зустрічаються з талановитими ровесниками, які займаються музикою,

пишуть картини. Дуже популярні години творчості. Так, про мистецтво робити витинанки діти дізналися на годині творчості „Паперові візерунки” і робили власні неповторні „шедеври”. До свята Великодня завжди проводяться години творчості „Веселка на шкаралупі”. Юні митці роблять писанки чи ескізи до них, а потім роботи експонуються на святковій виставці. Також, для читачів, бібліотекарі влаштовують своєрідні мистецькі подорожі на базі клубу „У світі Прекрасного”. Розробили спеціальний „маршрут”, що передбачає 8 „зупинок”: „Печерні вернісажі”, „Мистецтво Київської Русі”, „Скарби Давнього сходу”, „Світло українського бароко”, „Доба геніїв Відродження” „Вік Просвітництва”, „Враження від миттевостей – імпресіонізм”, „Графіті – мистецтво вуличного живопису”. Подорожуючи, юні „мандрівники” дізнаються про культуру різних часів і народів.

Заслуговує на увагу і робота *дитячих відділів Знам'янської МЦБС*. Кожного року працівники дитячого відділу філії № 3 беруть участь у традиційному „Тижні дружби”, який відбувається в місті з нагоди Міжнародного дня інвалідів. Для учнів спецшколи-інтернату проведено свято „Дитяча фольклорна веселка”. Діти дізналися про український фольклор, відповідали на питання вікторин, співали колядки, щедрівки та відгадували загадки, демонстрували свої саморобки з природного матеріалу. Працівники дитячого відділу філії № 2 та філіалу Будинку дитячої та юнацької творчості мікрорайону спільно працюють над розвитком творчих здібностей дітей, навчають їх створювати красу власними руками. Традиційно, наприкінці травня, на базі бібліотеки проводиться творчий звіт гуртківців „Чого ми навчилися”. Свої роботи демонстрували гуртки БДЮТ: м'якої іграшки „Капітошка” та аплікації „Чарівні ножиці”. Також, при дитячому відділі розгорнуті виставки: хобі „Стежками захоплень”, малюнків „Чудовий світ дитячої книги”.

Вже не один рік бібліотеки *Компаніївщини* долучаються до проведення районного конкурсу „Відкриваємо нові таланти”, започаткованого райдержадміністрацією. Конкурс став справжнім оглядом, фестивалем здобутків дитячої творчості району. Конкурс 2008 року був приурочений до 75-річчя від дня народження В.С.Близнеця. На ньому звучали твори юних поетів – учнів шкіл смт. Компаніївки, сіл Мар'івки, Петрівки, Полтавки. У багатьох філіях району також відбуваються різноманітні конкурси: малюнка „Світ очима дитини” (Виноградівська філія), „Шепіт вітру, підслуханий пензлем” (Живанівська філія), іграшки „Іграшка своїми руками” (Софіївська філія), поетичний „Віднови вірш” (Полтавська філія). У РДБ завжди організовуються персональні та колективні виставки робіт юних талантів. Це: виставка-колаж дитячих малюнків до Міжнародного Дня захисту дітей; „Подружися з олівцем і пензлем” – майстерня юного художника; „Іграшка до казки” – майстерня юних рукодільниць.

Дитяча літературна студія „Обрії” *Новомиргородської МДБ* налічує 11 обдарованих, здібних дітей, що творчо підходять до слова, самі пробують писати вірші, оповідання. Веде студію *Попчук Людмила Йосипівна*, лауреатка обласної премії ім. Ю. Яновського. На своїх засіданнях діти не тільки читають свої твори, а й мають змогу

поспілкуватися з письменниками-земляками: О.Новіковою, М.Суржком, О.Жовною.

Олександрійська ЦМДБ проводить виставки юних художників „Яка краса навколо нас”, „Розбризкала барви красуня осінь”, „Вернісаж спостережливого пішохода”, „Весна – ясна та красна”. Напередодні нового навчального року учні шкіл міста представили свої кращі творчі роботи на виставці „Обереги любові, миру і духовності”. Вже стало доброю традицією, під час літніх канікул, у бібліотеці проводити виставки юних умільців. Так, спільно з клубом „Орієнтир”, у бібліотеці організована виставка саморобок „Театр казки на столі”. Протягом року діяли фотовиставки „Фото. Фауна. Флора”, „Олександрія і Олександрівці”, де демонстрували свої нові роботи вихованці фотогуртка „Колорит”.

Онуфріївська РДБ працює за цільовою комплексною програмою „Пізнаємо світ дитини”. Мета даної програми: допомагати розвивати обдарування дітей. У рамках програми проведено: поетично-краєзнавчу мандрівку „Мій рідний край – це серця рідна пристань”, творчий конкурс „Казкова веселка”, конкурс малюнка „Придивись, який він гарний, світ, в якому ти живеш”.

Петрівська РДБ співпрацює зі школами та ЦДЮТ. Спільно організовує виставки дитячої творчості. На виставці „Дивосвіт дитячої творчості” були представлені малюнки (акварель, графіка, масло), аплікація, гобелен, фітодизайн, обереги, вироби з солоного тіста, м’яка іграшка.

У *Світловодській ДК МДБ* розгорнуто виставку „Ми любимо світ в якому живемо!”, яка постійно поповнюється новими саморобками, малюнками, творчими роботами учнів шкіл, позашкільних закладів, школи-інтернату № 1, об’єднання інвалідів „Добрада”.

Накопичений досвід став підґрунтям для створення в *Кіровоградській ЦМДБ* інформаційно-естетичного центру „Сходження до прекрасного”, мета якого – гармонійне єднання національного і культурного виховання, формування й становлення особистості читача, його творчого розвитку. На виконання завдань центру, перш за все, націлена робота театру книги „Буратіно” та клубу „Наталка”. Теми занять в театрі книги дозволяють дітям пізнати світ мистецтва, вивчати та розуміти мову театру, розвивати та удосконалювати свій талант: гра – мікроетюд „Перед початком вистави”; рольова гра „Під час антракту”; творча гра „У світі чарівних казок”; театральна імпровізація „Вчимося бути акторами”. На святі, з нагоди ювілею театру „Буратіно”, зустрілися 5 поколінь акторів. Родзинкою заходу була презентація скрепбуку, де історія театру проілюстрована фотографіями та фрагментами улюблених вистав. Приємною для всіх була новина, що одна з учасниць театру книги продовжила акторську діяльність у вузі. „Корифеї” театру порадили за сьогоднішнє покоління, так як в доробку театру за 2008 рік: 6 прем’єр і 24 виступи. Не менш успішна робота клубу „Наталка”. Теми занять визначаються за результатами опитувань батьків і підлітків. Дівчатам в клубі цікаво, вони беруть активну участь у підготовці та проведенні заходів.

На засідання клубу запрошуються гості – провідні спеціалісти (правоохоронці й митці, письменники й лікарі, психологи і т. д.). У проведенні засідання клубу на тему: „Make – up для школи” брали участь: вчитель, косметолог, дизайнер жіночого одягу. Крім того, в клубі люблять посперечатися, обґрунтувати і довести свою точку зору - дискусія „На колір і смак шукаю товаришів”; розігруються різноманітні ситуаційні моменти – тренінг „Не помились у виборі шляху”. Формувати ціннісні відносини підлітка до самого себе та оточуючих було основною темою ток-шоу „Принцип толерантності”.

Соціальна підтримка дітей з обмеженими можливостями

Не залишаються поза увагою бібліотечних працівників діти, які мають проблеми зі здоров'ям. До Міжнародного дня інвалідів у *Вільшанській РДБ* відбулася година спілкування „Повір у себе і ти все зможеш”. Мова йшла про милосердя, доброту, повагу до людей.

Важливим напрямом діяльності бібліотек *Долинського району* є популяризація книг серед соціально-незахищених дітей з тим, щоб через книгу підтримати у них віру в свої сили, розвивати почуття впевненості у стосунках з людьми. У бібліотеках оформлено книжкові виставки „Наперекір долі”, „Проблема інвалідів – проблема держави”, „Щоб не було зимно на душ”, „Право на милосердя”, „Душі людської доброта”. Районна бібліотека для дітей провела годину розваг „Вічне диво, ім'я якому – книга”; годину спілкування „Обираємо життя” тощо.

Новоукраїнська РДБ спільно з ЦДЮТ розробила план проведення масових заходів серед дітей з малозабезпечених сімей, дітей-сиріт, дітей інвалідів, які відпочивали в таборі „Веселка”. Діти взяли участь у Веселковому тижні, де кожен день мав свій колір - червоний, яскраво-зелений, оранжевий. Граючи, діти побували на станції „Переказів”, де довелось переказати зміст прочитаних творів про літо; на станції „Поетична” - декламували вірші про літо, а на станції „Зроби сам”, у формі аплікації, виготовили композицію „Літо”. Наприкінці гри учасники відгадували загадки. Зацікавив дітей і урок доброти „Добро й краса врятує світ”; „Подорож у країну Спортляндію”, яка проходила у вигляді „Олімпійських ігор”. Також були організовані: виставка виробів з дерева, пластиліну, глини, паперу „Вміючи мислити руками”, виготовлених дітьми, що відпочивали; виставка – конкурс малюнків „Сонячні барви рідного краю”, переможців якого, за кращий малюнок, нагороджено призами.

На літературно-музичне свято „Через поле, через край, їде до нас Миколай” працівники *Помічнянської сільської бібліотеки* запросили дітей з багатодітних сімей, дітей-сиріт, дітей-інвалідів. Вони читали вірші, брали участь у вікторині про зимові свята та обряди, відгадували загадки, співали пісень. Всі присутні отримали гарні подарунки від Миколая, кошти на які виділила сільська рада.

Олександрійська ЦМДБ працює за цільовою комплексною програмою „Дай руку, підліток”. Для дітей з фізичними вадами, дітей-сиріт та з багатодітних сімей проводяться цикли масових заходів,

розважальні програми, виступи літературно-ігрової студії „Дивограй”. Окремі з них проходять за сприяння міського Центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді: свято „Різдвяна ніч – чарівний сон мого дитинства”, театралізований ранок-казка „Живої природи душа промовляє”. У Міжнародний день захисту дітей бібліотекарі запросили вихованці дитячого будинку „Джерело життя”, вихованців прийомних сімей на розважально-ігрову програму „Наповнимо Всесвіт радістю, щастям та добрими дивами”. Діти грали, танцювали, співали з улюбленими героями, взяли участь у конкурсі малюнку на асфальті „Літо – 2008”. Для дітей прийомних сімей, до Дня Святого Миколая, провели театралізоване свято „Чародій і угодник – Святий Миколай”.

Не перший рік *дитячий відділ Олександрійської ЦРБ* спільно з центром соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді РДА та районним Будинком культури організують та проводять благодійні акції в Новопраській школі-інтернат і дитячому будинку „Перлинка” та „Нове життя”, що в селі Войнівка. Традиційно тут святкують День Святого Миколая та День захисту дітей. Бібліотеки системи взяли участь у благодійному марафоні „Зігрій любов’ю дитину”. Відбулася презентація фотовиставки „Відкрий серце дітям”.

На День захисту дітей, по традиції, *Онуфріївська РДБ* спільно з районним центром соціальних служб у справах сім’ї, дітей та молоді, для дітей з обмеженими фізичними можливостями, провела пізнавально-розважальну програму „Сонячний світ у дитячій долоні”. Продовжили розважальну програму представники християнської церкви „Слово життя” та подарували кожній дитині чудові іграшки. Подібні заходи відбулися і в бібліотеках-філіях, а саме: свято „Щоб сонцю і квітам всміхалися діти” (спільно з сільським будинком культури) – Успенська СБ; бесіда „Усмішка дитини – як промінь сонця” - Млинківська СБ; розважальна програма „Свято дитинства” (спільно з сільським будинком культури) – Омельницька СБ; конкурс малюнку на асфальті „Світ очима дітей” - Деріївська СБ. Районне свято „Дарунки Святого Миколая” відбулося за участі дітей-інвалідів, дітей-сиріт, дітей з прийомних сімей. Ведучі свята – працівники районної бібліотеки для дітей ознайомили присутніх з історією виникнення свята, запропонували пограти в рухливі ігри, позмагатися в конкурсах. Працівники Будинку позашкільної роботи підготували гру „Поле чудес”. Святий Миколай вручав переможцям призи – сувеніри.

Світловодською ДК МДБ спільно з міським осередком „Пласту” та міським осередком Суспільної Служби України, фірмою „Хлібодар”, для дітей-сиріт проведено благодійне свято „Привітай нас бородатий Миколай”. На святі пластуни зіграли повчальну виставу з життя янголят; діти розповідали про свої добрі справи, які вони зробили за рік і за це з рук Миколая отримували подарунки. Свято закінчилось іграми та забавами. До Великодніх свят також проведено благодійне свято для дітей-сиріт школи-інтернату № 1 „Христос Воскрес! Воскресне Україна!” з веселими забавами, конкурсами, загадками, солодкими подарунками від спонсорів. Продовжена співпраця з центром інвалідів „Добрада”.

Формування інформаційної культури користувачів

Сьогодення потребує значного підвищення інформаційної культури особистості. Бібліотекарі використовують різноманітні форми популяризації інформаційно-бібліографічних знань: дні інформації, дні бібліографії, відкриті перегляди літератури, прем'єри книг, уроки бібліотечно-бібліографічних знань, створюються інформаційні бази даних. Зокрема, в *Бобринецькій РДБ* проведено дні інформації „Об'єднана Європа: проблеми і перспективи” та „Мандруємо по Бобринеччині”; дні бібліографії „СНІД і молодь: серйозний погляд”, „Сучасне мовознавство”, уроки бібліографії „Казкова країна мудрої книги”, „Сучасна українська книга”; бібліотечна година „Книзі – нове життя”, бібліошоу „Віват, читач! Віват книга!”. Інформування ведеться постійно, з урахуванням інтересів читачів, тематикою нової літератури. Це: огляди, рекомендаційні списки літератури „Тисяча мудреців під одним дахом”, „Дітям іскринки з веселої скриньки”, „Сім кроків до здоров'я”, „Актуальна література від читальної зали – Вашій дитині”, „Тим, хто цікавиться комп'ютером” тощо.

У *Долинській РДБ* розпочинається робота ще з маленькими читачами. За допомогою гри-мандрівки „Лабіринтами дитячої бібліотеки” знайомлять дітей з правилами користування книгою, бібліотекою. При проведенні посвяти в читачі, користувачам видають „Квиток користувача” та „Пам'ятку бібліотеки”. Один з можливих шляхів залучення учнів до активного використання інформації – це організація бібліотечно-бібліографічних занять, циклу занять по читацькій культурі „Мандруємо світом книги”. До цих заходів розроблена пам'ятка читача „У місті Читайликів”. Координаційний план проведення бібліотечно-бібліографічних занять складено з школами міста на весь навчальний рік. Наявність Інтернет-зв'язку дає можливість дітям дивитися кінофільми, мультфільми, слухати музику, читати рідкісну літературу, а також відшукувати інформацію на ті теми, які їх цікавлять. Вже стало традицією в РДБ проводити день періодичних видань, який включає в себе: книжкові виставки „Про все цікаве на планеті читай в журналі та газеті”, „Увага! Цікава публікація”, прес-мандрівку „Дитячі журнали веселі й цікаві” тощо.

Кіровоградська ЦМДБ активно використовує комп'ютер, як інструмент для більш повного, швидкого отримання інформації; як один із шляхів залучення читачів до бібліотеки; як засіб пробудження у них інтересу до книги. Яскраве свідчення цьому – проведення віртуальної мандрівки „Уікенд у Європі”. Результат – зросла кількість запитів про мистецтво, традиції та звичаї країн Європи. Для молодших школярів, під час літніх канікул, проводилися Інтернет-хвилинки. З метою допомоги користувачам зорієнтуватися у світі електронної інформації видали: веб-список „Корисні сайти для вільного часу”; веб-покажчик „Інтернет для батьків”, який презентували під час проведення Дня інформації „Матусин день”. Всі книжкові виставки, які організовані в бібліотеці, супроводжуються веб-списками.

Різноманітну і змістовну роботу проводить *Компаніївська РДБ*.

Тут відбуваються цікаві цикли занять з читацької культури „Мандруємо світом книги”, які проходять у формі ігрової подорожі у світ книги. Програма їх складається на навчальний рік. Перше заняття починається з мандрівки до стародруків. Далі діти поринають у світ казок і легенд, за допомогою вікторини „З якої ми казки?” та ігрового шоу „Як одягалися казкові герої?” тощо. Закінчується програма занять акцією „Подаруй бібліотеці книгу”.

Традиційно *Новоукраїнською РДБ* щорічно складається координаційний план проведення бібліотечних уроків спільно зі шкільними бібліотеками міста. Їх тематика: „Читач у бібліотеці”, „Книга навчальна та для дозвілля”, „Художники-ілюстратори дитячих книжок” тощо. У РДБ цікаво пройшов День інформації „Кіровоградщина – перлина степу”, що включив: урок історії „Золотий Кіровоградський краю, України частка степова”, краєзнавчу вікторину „Мій любий краю, що знаю я про нього”, літературну годину „Літературні імена на карті Кіровоградщини” (про письменників В.Близнеця, Л.Тендюка, В. Сухомлинського тощо). Наприкінці заходу користувачі бібліотеки відвідали краєзнавчий музей. У практиці роботи РДБ також гра „Бібліотечний лабіринт”, учасники якого змагалися за титул „Майстер наук”; „Година книголюба”; „Книжковий марафон”; конкурс „Відомий і невідомий Містер Х”; „Літературний ланцюжок”. РДБ для користувачів виготовлено рекомендаційні списки літератури: „Мій край – частина України”, „Цей дивовижний космос”, „Музика торкається душі” та інші, що стали доповненням до книжкових виставок.

Працюючи у напрямі „Інформаційна культура школяра” *Олександрійська ЦМДБ* проводить бібліотечно-бібліографічні уроки; індивідуальні та групові навчання користувачів за темою: „Інтернет – імперія інформації”. Так, учням запам’ятався урок „Інтернет: Що? Де? Як?”, „Електронне довідкове бюро”, під час якого здобували практичні навички пошуку в Інтернеті інформації за темою: „Математичні олімпіади”. Консультантами Інтернет – центру, для старшокласників, був підготовлений урок знань „Банк рефератів допомагає”. На уроці учні знайомилися з банками даних найкращих рефератів, творів, курсових, контрольних робіт, які містить в собі Інтернет – мережа.

Заслуговують на увагу Дні інформації які проводять працівники *дитячого відділу Олександрійської ЦРБ*: „Книжковий парад – 2008”, „В об’єктиві сьогодення”, „Хто володіє інформацією, той володіє світом”. На заходах читачі бібліотеки мають можливість поспілкуватись з працівниками різних відомств та служб РДА, дитячо-юнацького центру, працівниками музеїв та поетами Олександрійщини. Традиційно проходить День фахівця – День учителя „Не згасає й світиться у світі Пісня, Хліб і Вчителя ім’я”. На який були запрошені учні і вчителі шкіл району.

**Упорядкування матеріалів, складання діаграм,
комп'ютерна верстка**

Н. Расторгуєва

завідувачка

Л. Босюк

провідний методист

відділу розвитку дитячих бібліотек і маркетингу

Редагування матеріалу

О.Ліней

заступник директора з наукової роботи

Відповідальна за випуск

Т. Манжула

директор обласної бібліотеки
для дітей ім. А.П.Гайдара